

گردشگری مذهبی حلقه مفقوده صنعت توریسم

با وجودی که گردشگری دینی سابقه‌ای به وسعت تاریخ ادیان الهی دارد ولی آنچنان که انتظار می‌رود بحث گردشگری دینی و مذهبی در کشور ما مورد توجه قرار نمی‌گیرد، باید گفت این امر نیازمند سرمایه‌گذاری کلان و به کارگیری خبرگان این صنعت است.

با وجودی که گردشگری دینی سابقه‌ای به وسعت تاریخ ادیان الهی دارد ولی آنچنان که انتظار می‌رود بحث گردشگری دینی و مذهبی در کشور ما مورد توجه قرار نمی‌گیرد، باید گفت این امر نیازمند سرمایه‌گذاری کلان و به کارگیری خبرگان این صنعت است. به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، گردشگری مذهبی یا دینی یکی از شاخه‌های کلی صنعت توریسم و گردشگری است که متأسفانه آنچنان که انتظار می‌رود در ایران مورد استقبال قرار نگرفته یا زیرساخت‌های آن فراهم نشده است. ایران با وجود داشتن گنجینه عظیمی از آئین‌ها و اماکن مذهبی و دینی نتوانسته است از ظرفیت عظیم آنها برای جذب توریسم و گردشگر خارجی و حتی داخلی به طور کامل بهره‌مند شود. وجود بقاع متبرکه، امامزاده‌ها، مساجد اسلامی با پشتوانه دینی و مذهبی با معماری زیبا و فوق‌العاده شگفت‌انگیز و معبد‌های مربوط به زرتشتیان ایران حتی کلیساها و در کنار آن آئین‌های مذهبی نتوانسته است به عاملی برای جذب توریسم و درآمدزایی به کشور تبدیل شود. آنچه در اینجا مهم است این که گردشگری مذهبی با گردشگری زیارتی تفاوت‌هایی با همدیگر دارند که توجه به تفاوت این دو موضوع می‌تواند در جهت برنامه‌ریزی و جذب توریسم مفید باشد.

گردشگری مذهبی؛ یکی از پایدارترین انواع گردشگری

علی احمدی استاد دانشگاه در گفت‌وگو با خبرنگار فارس در تبریز در خصوص دیدگاه‌های موجود درباره گردشگری مذهبی با گردشگری زیارتی می‌گوید: عمدتاً در کشور ایران گردشگری زیارتی رواج دارد و گردشگری مذهبی خیلی جا افتاده نیست به عنوان مثال افراد به زیارت حرم حضرت معصومه (س) در قم و حرم امام رضا (ع) به شهر مشهد می‌روند یا به زیارتگاه‌هایی همچون شاهچراغ در شیراز یا عبدالعظیم حسنی در ری می‌روند ولی همین افراد به عنوان گردشگر هیچ‌گاه به تماشای یک معبد یا کلیسا نمی‌روند چون مسلمان هستند و ضرورتی برای دیدن مکان‌های عبادی سایر ادیان ندارند و این نگاه گردشگری زیارتی است.

وی ادامه داد: ولی نگاه گردشگری دینی و مذهبی این است که یک گردشگر فارغ از این که پیرو کدام دین است، از نمادها و محل‌های عبادی تمام ادیان و مکاتب بازدید می‌کند و به عنوان یک توریسم می‌خواهد تمام و کمال نگاهی معنادار و شناخت‌گونه نسبت به آنها پیدا کند، مثلاً فردی که در یک شهر شیعه مسلمان به زیارت بقاع متبرکه می‌رود در یک شهر دیگر به دیدن معابد و حتی کلیساها می‌رود

گردشگری مذهبی تنها به دیدن اماکن، زیارتگاه‌ها، بقاع متبرکه، کلیساها و معابد محدود نمی‌شود

احمدی افزود: گردشگری مذهبی تنها به دیدن اماکن، زیارتگاه‌ها، بقاع متبرکه، کلیساها و معابد محدود نمی‌شود بلکه طیف وسیعی از آداب، فرهنگ و سنت‌های مذهبی را می‌توان در گردشگری مذهبی دخیل دانست. بسیاری از معماری‌ها می‌تواند برای گردشگران جذاب باشد، آداب و رسوم که فقط در یک منطقه خاص و در یک بازه زمانی محدود برگزار می‌شود، می‌تواند از سراسر دنیا علاوه بر گردشگران زیارتی گردشگران مذهبی را نیز به دنبال خود داشته باشد. این استاد دانشگاه ادامه داد: از جمله این آیین‌ها می‌توان به آیین طشت‌گذاری در شهرهای مختلف اشاره کرد که در آستانه برگزاری مراسم عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین (ع) در کشور آیین طشت‌گذاری در برخی شهرهای کشور برگزار می‌شود. همچنین مراسم نخل‌گردانی جاجرم در هیچ‌کجای ایران نظیر ندارد و این میراث معنوی نه فقط تاریخ بلکه تمام شئون زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده است.

وی گفت: همچنین مراسم قالیشویان ارده‌ها مشهد نیز یکی دیگر از آیین‌ها و سنت‌های دیگر است و علاوه بر آیین‌های مذهبی رسم و رسوم گرامیداشت عید باستانی نوروز می‌تواند در جذب توریسم تأثیرگذار بوده و کمک شایانی به درآمدزایی گردشگری داشته باشد.

احمدی با اشاره به برگزاری مراسم مختلف در ماه مبارک رمضان خاطرنشان کرد: انجام مراسم مختلف در ماه مبارک رمضان در کشورهای اسلامی از جمله روزه گرفتن به مدت یک ماه، مراسم قرآن و ادعیه خوانی جمعی، مراسم افطار و سحر و مناجات خوانی شب‌های قدر برای بسیاری از گردشگران کشورهای اروپایی جالب و جذاب است و آنها نیز می‌خواهند در مورد آیین‌های عبادی مسلمانان اطلاعاتی کسب کنند. بنابراین ایجاد و اتخاذ راهکارها و زیرساخت‌های گردشگری در ماه مبارک رمضان برای حضور غیرمسلمانان در ایام ماه مبارک رمضان و آشنایی آنها با این مراسم می‌تواند در توسعه گردشگری مفید باشد.

وی با اشاره به برخی آیین‌هایی که توسط زرتشتیان، کلیمیان و مسیحیان در کشور انجام می‌شود گفت: متأسفانه ما نه تنها نتوانسته‌ایم از ظرفیت گردشگران خارجی بهره‌مند شویم.

زیباشناختی معماری مساجد اسلامی در ایران از جمله شگفتی های علم معماری و شهرسازی است

این استاد دانشگاه، مساجد جامع هر شهر ایران را یکی از نموده های بارز گردشگری مذهبی ذکر کرد و گفت: زیباشناختی معماری مساجد اسلامی در ایران و سایر کشورهای اسلامی از جمله شگفتی های علم معماری و شهرسازی است و در کنار مساجد اقتصاد نیز به آن پیوند زده شده است و بازارهای سنتی و سرپوشیده در جوار مساجد با معماری زیبا و منحصر به فرد خود نشان از وجود رابطه ناگسستنی بین دین و اقتصاد است و درآمدزایی از بحث گردشگری دینی و زیارتی از موضوعاتی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

وی یکی دیگر از جذابیت های گردشگری دینی را وجود نسخ خطی قدیمی و سنتی کتاب های دینی، مذهبی و غیرمذهبی دانست و اظهار داشت: مطمئناً کتاب های مذهبی و تاریخی قدیمی دست نویس که در کتابخانه ها و مساجد نگهداری می شوند، گنجینه عظیمی از معنویت را در خود جای داده اند که اگر بتوان آن را به وسیله راهنمایان گردشگری یا دولت مردان به سایر کشورها معرفی کرد می توان در ایام مختلف سال از وجود گردشگران مذهبی سایر کشورها بهره مند شد.

گردشگران خارجی و مخصوصاً اروپایی از تماشای اماکن مذهبی و تاریخی لذت می برند

عطا نعمتی یکی از راهنمایان گردشگری که با بخش خصوصی همکاری دارد، به فارس گفت: گردشگران خارجی با تورهای مسافرتی به گردش، تفریح و سیاحت در کشورهای اسلامی یا اروپایی می پردازند و به عبارت دیگر آنها آیتم های خاصی را در سفر رعایت می کنند از جمله این که آنها سبک مسافرت می کنند و مانند ما ایرانی ها نیستند که وقتی می خواهیم از یک شهر مثلاً تبریز به مشهد برویم دو عدد ساک حاوی کلی وسایل، لباس و لوازم برمی داریم، آنها با یک کوله پشتی شامل وسائل ضروری و شخصی مسافرت می کنند و در سفر به فکر جذابیت های آن هستند و بیشتر می خواهند از تماشای سنت ها و اشیای قدیمی، باستانی و تاریخی لذت ببرند.

وی اظهار داشت: گردشگران خارجی و مخصوصاً اروپایی از تماشای اماکن مذهبی و تاریخی لذت می برند، مخصوصاً این که نشانگر تاریخ و تمدن یک کشور یا یک مکتب باشد.

این راهنمای گردشگری، حضور در مساجد جامع و مساجدی که نشان از دوران معماری اسلامی باشد را یکی از مکان های مورد علاقه گردشگران خارجی ذکر کرد و افزود: علاوه بر این که گردشگران خارجی از حال و هوای روحانی و مذهبی مساجد لذت می برند، نوع عبادت مسلمانان و ادای فریضه نماز در چنین مکان های مذهبی و معنوی برایشان حاکی از آرامش و تنوع است.

نعمتی اظهار داشت: یکی دیگر از نکات بسیار مهم برای گردشگران خارجی تمیز بودن و نظافت مکان های گردشگری مذهبی در ایران است، آنها انتظار دارند مکان هایی که مسلمانان از آنجا به عنوان عبادتگاه یا محل نماز خواندن خود استفاده می کنند، بسیار تمیز و نظیف باشد. اگرچه این موضوع در بسیاری از مکان های مذهبی رعایت می شود ولی متأسفانه در برخی از مکان ها مشاهده می شود که بعضی افراد نظافت محل را رعایت نمی کنند و این موضوع برای گردشگران خارجی تعجب آور است.

وی یکی دیگر از مکان های دیدنی که گردشگران خارجی تمایل زیادی برای بازدید آن را دارند، بازدید از مکان ها و جاذبه هایی اعلام کرد که در فهرست آثار جهانی به ثبت رسیده اند.

نعمتی ادامه داد: مجموعه قره کلیساهای آذربایجان و کلیسای سنت استپانوس که جزو آثار ثبت شده جهانی هستند به عنوان گردشگری زیارتی و مذهبی به شدت مورد علاقه گردشگران خارجی است، آنها علاقه مند به تماشای تاریخ و تمدن چندین هزار ساله هستند و علاوه بر آن بازارهای سنتی هر یک از شهرهای ایران که دارای معماری زیبا و بسیار جذابی هستند، گردشگران خارجی را به سوی خود می خواند.

این راهنمای گردشگری با اشاره به این که ظرفیت های بی نظیری از گردشگری مذهبی، زیارتی و دینی در ایران وجود دارد، خاطرنشان کرد: با وجود همه این ظرفیت ها در حوزه دین و گردشگری، سهم کشور ما از توریسم خارجی بسیار ناچیز است. در حالی که کشوری مثل ترکیه عمده درآمد خود را از توریسم دارد یا کشوری مثل مالزی در حوزه زیرساخت های گردشگری، فرهنگی و مذهبی برای گردشگران خود اقدامات بسیار مناسبی انجام داده است.

وی با اشاره به تأکیدات قرآن کریم برای سفر و مخصوصاً سفرهایی که باعث شناخت افراد از فرهنگ اسلامی و رشد و ارتقای روحیه معنوی افراد می شود، اظهار داشت: انسان ها با قرار گرفتن در مکان های مذهبی، احساس آرامش خاصی همه وجود آنها را فرامی گیرد و با معبود خود ارتباط بهتری برقرار می کنند و این لزوماً به معنای این نیست که فرد حتماً باید مسلمان باشد چرا که گردشگری به انسان ها کمک می کند، فارغ از تمام جناح بندی ها و گرایش های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با همدیگر آشنا شوند. به عنوان مثال سفر عظیم حج به عنوان بزرگ ترین و عظیم ترین سفر معنوی انسان ها، باعث می شود انسان ها بزرگ ترین آیین معنوی جهانی را در کنار هم به جای آورند. با مطالعه تاریخ می توان دریافت که گردشگری دینی سابقه ای به وسعت تاریخ ادیان الهی دارد چنانکه پیروان ادیان یهود، اسلام و مسیحیت برای زیارت اماکن مذهبی مسافت های طولانی را طی می کردند.

بنابراین باید بسترها و زیرساخت های لازم برای پذیرایی از گردشگران مذهبی فراهم شود که این امر نیازمند سرمایه گذاری کلان و به کارگیری خبرگان این صنعت است.

